

TISKOVÁ ZPRÁVA

Monika Žáková: REAPPEARANCE

Kurátor: **Petr Vaňous**

Vernisáž: **čtvrtek 6. 9. 2018 v 18 hodin**

Termín výstavy: **7. 9. – 21. 10. 2018**

Místo konání: **Galerie Vyšehrad (nad Libušinou lázní)**

Monika Žáková (nar. 1987 v Praze) – V l. 2006–2012 absolvovala Akademii výtvarných umění v Praze (ateliér Malba I, Škola prof. Jiřího Sopka). V r. 2009 prošla stáží v rámci AVU (ateliér Hostujícího profesora) a v r. 2011 studijně pobývala na Hochschule für Bildenden Künste (HfBK) v Drážďanech. V r. 2014 obdržela 3. místo v Ceně Kritiky pro mladou malbu s přesahy a v r. 2015 byla přizvána k účasti na sympoziu Smalt Art (Vítkovice, Ostrava). Autorku zastupuje pražská Drdova Gallery. Naposledy jsme se mohli setkat s jejími díly na kolektivním projektu Ripple Effect (2017, Galerie Futura, Praha) a na samostatné výstavě Appearance (2018, Drdova Gallery, Praha).

REAPPEARANCE

Monika Žáková vystudovala malířský ateliér Jiřího Sopka, který se dlouhodobě orientoval na problematiku barev a jejich vztahů. Tento modernistický problém, totiž jak využít potenciál barvy (potažmo světla) ve vztahu k malířské výpovědi, nebo jak se prostřednictvím barev od jednoznačnosti výpovědi naopak emancipovat, motivoval autorku již za studií k tomu, aby nešla s hlavním proudem, který se v ateliéru vytvářel, ale aby hledala pro stejně kladené otázky jiné možnosti cest a realizací. Proto se již za studií svou prací vymykala ateliérovému profilu, a to především smyslem pro racionalizaci kompozice procesem symetrického (lineárního) dělení formátu, jakousi konstruktivní hrou s geometrií (redukce), a především potřebou vyjadřovat se monochromně. Co ale stále souviselo s otázkami, které se v Sopkově ateliéru kladly a řešily, byla otázka „plochy“. Co je plocha? Čím je nosič obrazu? Je to, jak tvrdila část moderny, pouze rovina pokrytá barvami, které se skládají v iluzi, jež má být osvobozena ve prospěch nového výrazu? Nebo je tato plocha sama nedílnou materiální složkou díla a stává se artefaktem, jež se může sám emancipovat od své podřadné funkce pouhého „nosiče“? Právě tato východiska stojí za předpoklady a za podobou současné tvorby Moniky Žákové.

Není divu, že v této souvislosti zmiňuje autorka své sympatie k experimentální povaze výtvarného umění šedesátých let, kdy právě průzkum materiálů a hmot vedl k novému přehodnocení kategorie tvorby a k jejímu rozšíření na základě nově definovaného vztahu tvorby a společnosti, jejíž průmyslový a technický vývoj prodělal v této dekádě vysoký stupeň akcelerace a nebylo již nadále možné vnímat tvorbu odděleně od výroby a výrobních procesů. Také proto se do teoretického myšlení 60. let vracely tendence filosofického materialismu a nové aktualizace kritického myšlení (viz kritická teorie, nebo též kritická teorie společnosti).

Pro autorku a její tvorbu je, jak sama říká, rozhodující „neoddělovat svůj osobní život od tvorby“. Jinými slovy, je pro ni důležitý a formotvorný „vztah toho, co dělá, k současnosti“. Hledá pro současnost nové formy, v kterých by jí (současnost) bylo možné zachytit, podržet, fixovat. Protože malba se zabývá povrchem plochy, opakuje určité postupy, které se někomu mohou zdát nevyčerpatelné, pro někoho jsou naopak svazující. Monika Žáková potřebovala ve své práci rozvolnit předem definované a stanované vztahy mezi plochou a barvou, osvobodit se od totalizace jednoho média a otevřít tyto hranice směrem k objektu. Přesně tak, jak se o to pokusilo výtvarné umění druhé poloviny 60. let. Rozdíl je v tom, že Žáková do procesu hledání nového výrazu vkládá svůj vyhraněný smysl pro současnost. Aktualizuje tedy experimenty a postupy ve vazbě na další proměnu společnosti a její civilizační základny. Princip materializace plochy je dnes, v době dematerializované společnosti informací a služeb, jinou reakcí, nežli v době industriálního boomu. Je především vyjádření potřeby zhmotňovat, zvětňovat, činit svět hmatatelným, neboť tento smysl se z všedního života vytrácí.

Hovoří-li autorka o potřebě „neoddělování“ osobního života a tvorby, pak tu deklaruje vůli vyhýbat se jakékoliv nadbytečné či předčasné stylizaci při práci s konkrétním materiálem. Proto se prioritně zaměřuje na jeho průzkum, na průzkum jeho výrobních a technologických vlastností. Testuje plochu v jejích různých podobách. Nejprve to byl rozklad malby coby iluze v médium koláže, tj. konstelace, jež je již fakticky tvarována a materializována. I zde však pocítovala silnou vazbu na malířské východisko, které vyjádřila jako pocit, že „má vše příliš pod kontrolou“. Poté učinila další krok, jímž byl průzkum samotné plochy (papír, plech), kterou emancipovala od přidané hodnoty (malba na povrchu). Svými intervencemi vstoupila přímo do hmoty, z které je plocha vyrobena. Surovinu určenou k dalšímu použití začala přetvářet ve svébytný artefakt.

Vstoupit do hmoty plochy lze mechanickými procesy. Proto autorka začala plochu papíru „modelovat“. Začala ji fyzicky skládat, ohýbat, natahovat, smršťovat, tvarovat. Původní čistá plocha připravena přijmout vnější zásah se pod jejíma rukama počala přetvářet ve zvrásněnou rovinu s „pamětí“, přičemž tato „paměť“ prozrazovala výrobní a technologické vlastnosti materiálu a začala vytvářet odlišné typologické řady toho, jak se různá papírová hmota při přetváření různě chová. Dalším krokem bylo zapojení barvy ve formě spreje, který nejprve testovala na kovových površích. Sprej jako způsob mechanického výrobního použití barvy, byl autorkou znovu prozkoumán ve vazbě na procesy volné tvorby. Autorka šla po logice toho, co sprej výrazově umožňuje. Nakonec propojila tvarování plochy (papíru) s aplikací spreje coby barevného rozptýleného pigmentu. Plocha, jež se původně měla stát pouze nosičem malířské iluze, se transformovala ve svébytný artefakt s pamětí, tj. se vztahem k času, jež se odehrál v mantinelech tvůrčího (nikoliv výrobního!) procesu. Takto vzniklou rovinu lze vnímat rozmanitým interpretačním pohledem. Povrch „matrice“ se sám proměnil v průsečík vnějších vlivů, které z něho učinily zároveň estetický, zkušenostní i ontologický předmět. Záleží na způsobu prezentace, který z těchto kódů bude zvýrazněn. Název výstavy Reappearance hovoří jasně, který z nich upřednostňuje tato vyšehradská výstava.

Petr Vaňous

*Bez názvu (130), 2018, papír, kvaš
a sprej na plátně, 160x120 cm*

*Bez názvu (184), 2018, papír
a sprej na plátně, 180x120 cm*

*Bez názvu (231), 2018, papír a
sprej na plátně, 80x60 cm*

foto Ondřej Polák

Kontakt pro média:

Národní kulturní památka Vyšehrad

MgA. Bohdana Kolenová

propagace, PR

T.: +420 606 937 057

e-mail: kolenova@praha-vysehrad.cz